

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 26 lutego 2024 r.

Pozycja 29

POSTANOWIENIE

z dnia 5 grudnia 2023 r.

Sygn. akt Ts 110/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.E. w sprawie zgodności:

art. 27 ust. 11a ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74, poz. 676, ze zm.) w zakresie, w jakim „przepis ten nie przyznaje osobie, wobec której stosowana była kontrola operacyjna, oraz osobie, której rozmowa podlegała kontroli i utrwaleniu, wskutek kontaktu z osobą kontrolowaną, prawa wniesienia zażalenia na postanowienie sądu w przedmiocie stosowania tej kontroli”, z:

- 1) art. 45 ust. 1, art. 77 oraz art. 78 w związku z art. 176 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 78 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 maja 2022 r. (data nadania) A.E. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z 26 października 2015 r. (sygn. akt [...]) zarządził kontrolę operacyjną wobec A.S. W oparciu o materiał dowodowy uzyskany w wyniku jej przeprowadzenia skarżącemu został przedstawiony zarzut popełnienia czynu stypizowanego w art. 18 § 3 w związku z art. 264 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, ze zm.).

Na powyższe postanowienie skarżący wniósł zażalenie. Zastępca Przewodniczącej Wydziału XII Karnego Sądu Okręgowego w W. zarządzeniem z 27 grudnia 2021 r. (sygn. akt [...]) odmówił przyjęcia tego zażalenia do rozpoznania, uznawszy, że skarżący nie ma legitymacji do jego wniesienia. Skarżący złożył zażalenie na powyższe zarządzenie, które Sąd Apelacyjny w W. utrzymał w mocy postanowieniem z 9 lutego 2022 r. (sygn. akt [...]).

2. Zarządzeniem z 5 lipca 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 14 lipca 2022 r.) Prezes Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego, na podstawie art. 130 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w związku z art. 36 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), do usunięcia braku formalnego skargi konstytucyjnej przez doręczenie odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem postanowienia Sądu Okręgowego w W. z 26 października 2015 r. (sygn. akt [...]). W piśmie procesowym z 21 lipca 2022 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do zarządzenia.

Zarządzeniem z 18 maja 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 25 maja 2023 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) wskazanie adresu zamieszkania skarżącego; 2) wyjaśnienie, w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zakwestionowany art. 27 ust. 11a ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74 poz. 676, ze zm.) w zakresie, w jakim „nie przyznaje osobie, wobec której stosowana była kontrola operacyjna, (...) prawa wniesienia zażalenia na postanowienie sądu w przedmiocie stosowania tej kontroli”, narusza powołane w *petitum* skargi konstytucyjnej wolności lub prawa skarżącego. Skarżący odpowiedział na wezwanie w piśmie z 1 czerwca 2023 r.

3. Zdaniem skarżącego zakwestionowany przepis uniemożliwił mu wniesienie zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z 26 października 2015 r. (sygn. akt [...]) w przedmiocie zarządzenia kontroli operacyjnej wobec A.S., w wyniku której pozyskano materiały będące podstawą przedstawienia skarżącemu zarzutu w sprawie karnej. W przekonaniu skarżącego skutkowało to naruszeniem jego prawa do zaskarżania orzeczeń, prawa do sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez sąd oraz zamknięciem mu drogi do dochodzenia naruszonych praw. Zaistniała sytuacja godzi, w jego ocenie, w zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego (respektowanie tej zasady umożliwiłoby rozpoznanie sprawy z uwzględnieniem zasad rzetelnego postępowania, a w szczególności pozwoliłoby osobie pokrzywdzonej ingerencją władzy publicznej na przedstawienie własnego stanowiska w zakresie zasadności, celowości i legalności stosowania, a następnie wykorzystania podsłuchów wobec niej), narusza zasadę proporcjonalności (ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób, natomiast definitywne pozbawienie osoby podsłuchiwanej prawa do skontrolowania decyzji w przedmiocie podsłuchów nie spełnia żadnej z tych przesłanek), a także zasadę demokratycznego państwa prawnego (w demokratycznym państwie prawnym istnieją mechanizmy umożliwiające sprawowanie kontroli nad władczymi działaniami państwa ingerującymi w podstawowe prawa i wolności jednostki, w celu przeciwdziałania arbitralności tych działań i powszechnemu stosowaniu inwigilacji jednostek).

Naruszenie prawa do zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie kontroli operacyjnej skarżący łączy ponadto z naruszeniem zasady równości wobec prawa, wskazując, że w treści kwestionowanego przepisu występuje pominięcie prawodawcze. Podnosi, że prawo do zaskarżenia decyzji w przedmiocie kontroli operacyjnej przysługuje wyłącznie jednemu z podmiotów zainteresowanych treścią rozstrzygnięcia, tj. Szefowi ABW lub Prokuratorowi Generalnemu, natomiast nie zostało przewidziane dla osoby, której prawo do poszanowania życia prywatnego jest w drodze kontroli naruszane. Zwraca ponadto uwagę, że osoby, wobec których jako podstawę zastosowania kontroli rozmów telefonicznych wskazano art. 237 § 1 lub § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r.

poz. 1375, ze zm.; dalej: k.p.k.) mogą – na podstawie art. 240 w związku z art. 459 § 3 k.p.k. – zaskarżyć postanowienie sądu, natomiast osobom poddanym kontroli operacyjnej na podstawie ustawy o ABW i AW uprawnienie takie nie przysługuje.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna spełnia przesłanki warunkujące przekazanie jej do rozpoznania merytorycznego, gdyż:

- została sporządzona przez umocowanego adwokata (art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK);
- wyczerpano przysługującą skarżącemu drogę prawną, ponieważ postanowienie Sądu Apelacyjnego w W. z 9 lutego 2022 r. (sygn. akt [...]); dalej: postanowienie Sądu Apelacyjnego), wskazane jako orzeczenie ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, jest prawomocne i nie przysługują od niego zwykłe środki zaskarżenia (art. 77 ust. 1 w związku z art. 53 ust. 1 pkt 6 u.o.t.p.TK);
- dochowany został przepisany, trzymiesięczny termin wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), albowiem odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego został doręczony skarżącemu 14 lutego 2022 r. (co udokumentowano zgodnie z wymogiem przewidzianym w art. 53 ust. 1 pkt 5 u.o.t.p.TK), a skarga została wniesiona do Trybunału 13 maja 2022 r.;
- określono przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK);
- wskazano, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób, zdaniem skarżącego, zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK);
- przedstawiono uzasadnienie sformułowanych zarzutów (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK) oraz stan faktyczny sprawy (art. 53 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK).

3. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna nie jest obciążona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, a sformułowane w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

W tym stanie rzeczy – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowiono jak w sentencji.